

به پرسش‌های کودک پاسخ دهیم

زندگی مملو از سوالات متعدد است. آنچه ارزشمند است، هیجان به دنبال جواب رفتن است، نه صرفا رسیدن به پاسخ. به عبارتی می‌توان این‌گونه گفت که فرآیند یافتن جواب مهم است.

سلامت نیوز : زندگی مملو از سوالات متعدد است. آنچه ارزشمند است، هیجان به دنبال جواب رفتن است، نه صرفا رسیدن به پاسخ. به عبارتی می‌توان این‌گونه گفت که فرآیند یافتن جواب مهم است. بنابراین نباید به سوالات کودک پاسخ مستقیم داد، انتهای سوالات کودک را باز بگذارید و همواره او را به تفکر وادارید.

با برگرداندن سوال به خود کودک و راهنمایی و ارجاع او به کتاب یا گفت‌وگو با متخصص آن رشته خاص می‌توان انگیزه تفکر در کودک ایجاد کرد. برای پاسخ دادن به کودک باید مراحل زیر را به ترتیب اجرا کرد:

- 1- از سوال کودک استقبال کنید
- 2- سوال را به خود کودک بازگردانید
- 3- اگر نگرش غلطی دارد، نگرش او را تصحیح کنید
- 4- ساده و قابل فهم به او پاسخ دهید
- 5- در پاسخ دادن هیچ‌گاه انتهای سوال را نبندید
- 6- صداقت را رعایت کنید
- 7- موقعیت مناسبی برای پاسخ دادن انتخاب کنید

والدین باید این نکته مهم را به یاد داشته باشند که به سوالات و احساسات کودک خود ارج نهند و هیچ‌گاه آنها را کوچک نشمارند. شاید اگر دو فاکتور مهم برای محك زدن امنیت محیط کودک بتوان ذکر کرد، یکی این است که کودک هر سوالی را (هرچند تابو) بتواند بپرسد و دیگر اینکه هر احساسی (هرچند ناخوشایند) را بیان کند.

کمرویی و ترس از مهم‌ترین موانع خلق ایده‌ها هستند و باعث می‌شوند که نتایج نیکویی را که ممکن است در صورت نترسیدن و کوشش کردن به دست آوریم، از دست بدهیم. لیکن در صورت ترس و کمرویی حتی وقتی ایده‌ای به نظرم می‌رسد، غالبا به علت شک و تردید آن را بروز نمی‌دهیم، بنابراین لازم است شیوه‌های صحیح کاهش ترس و کمرویی را در کودکان بیاموزیم که مهم‌ترین آن تشویق، پاداش، ایجاد انگیزه و طبیعی جلوه دادن ترس و کمرویی، همچنین صحبت کردن و شنیدن احساس کودک از موضوعی که او را ترسانده است.

کودکان را تشویق کنید که در اشیا و افکار دخل و تصرف کنند یا در آنها وضع تازه‌ای به وجود آورند. وقتی کودک اندیشه‌های نو ابراز می‌کند هر قدر هم که دور از ذهن باشد، باید از پیشنهادش استقبال کرد. در میان موجودات، آنچه انسان را از دیگران متمایز کرده، داشتن قوه تفکر و درک کلیات، همچنین قابلیت تغییرپذیری اوست. از کودک بخواهیم به موقعیت‌های مختلف نگاه کند و احساس خودش را در مورد آن بیان کند و شباهت یا تفاوتی بین آنچه می‌بیند و آنچه قبلا دیده، بیان کند.

به پرواز زنبور دقت کن! چه تفاوتی با پرواز هواپیما دارد؟
بیا به حرکت ابرها نگاه کنیم! چه چیزهایی می‌توانیم ببینیم؟

تقویت تفکر خلاق، ما را در تصمیم‌گیری بهتر و حل مساله كمك و از بن‌بست‌های زندگی خارج می‌کند. تفکر خلاق نه تنها شخص را قادر می‌سازد که از تجربیات قبلی خود استفاده کند و آن را با موفقیت‌های تازه ارتباط دهد بلکه فرد قادر خواهد بود ارتباط بین چیزهایی که قبلا با هم بی‌ارتباط بوده‌اند، پیدا کند. همچنین از روش‌های غیرسنتی و نامرسوم برای حل مساله استفاده کند.

در دنیای پیش‌مدرن، دانش و اطلاعات صرفا منتقل می‌شد و آموزش کودکان این‌گونه بود که ملزم به پس دادن اطلاعات دریافت‌شده بودند و در بسیاری از موارد، بیش از آنچه ارایه می‌شد پس داده نمی‌شد و راه بر خلاقیت بسته می‌ماند. یعنی داده‌ها و ستاده‌ها برابر بودند. به قولی این تقلید و الگودهی نوعی خودکشی خلاقیت بود در نتیجه تخیل را تضعیف می‌کند و خلاقیت را از پا درمی‌آورد. راه‌های ایجاد تفکر در کودک، بیشتر زبان و حواس پنج‌گانه است. زبان باعث دریافت اطلاعات و دانش می‌شود و اطلاعات و دانش از زیرساخت‌های تفکر هستند. بنابراین استفاده صحیح از حواس پنج‌گانه می‌تواند باعث ایجاد مهارت‌های تفکر شود. البته علاوه بر

زبان‌آموزی و تقویت حواس، طبقه‌بندی، مقایسه، تشخیص شباهت‌ها و تفاوت‌ها، فرضیه‌سازی، استنباط، تفکر انتقادی و ارزیابی نیز از مهارت‌های تفکر به حساب می‌آیند.

سعی کنید کاربردهای غیرمعمول اشیا را برای کودک پیدا کنید و از او بخواهید که چه کاربردهای دیگری می‌توان برای آن پیدا کرد. مثلاً از او بپرسید که قاشق، چه استفاده دیگری به جز غذا خوردن دارد؟ (باز کردن در نوشابه و...). یکی از مهم‌ترین راه‌های ایجاد تفکر خلاق در کودک، دادن اطلاعات ضد و نقیض به کودک است. مثلاً اگر درباره چیزی نظری می‌دهید بلافاصله نظر مخالف آن را نیز برای کودک بازگو کنید. به نظر من آدم خلاق کسی است که... ولی فلانی معتقد است که آدم خلاق کسی است که... این ضدونقیض‌گویی‌ها که از حدود پنج، شش سالگی برای کودک کاربرد بهتری دارد، باعث می‌شود ذهن کودک را برای جست‌وجوی بیشتر درگیر کند.

طبق نظر «#171:پیازه» هرچه تعدد و پیچیدگی نظرات در فضای خانواده بیشتر باشد رشدشناختی کودک بیشتر خواهد بود. البته این تعدد نظرات را نباید با اختلافات مرسوم خانوادگی یکی دانست. شاید در دنیای پیش‌مدرن، وظیفه یک مادر و پدر غذا دادن و تر و خشک کردن و پاسخ‌های قاطع دادن به کودک بود ولی در دنیای مدرن امروز، بازی کردن و ایجاد تفکر و دادن اعتماد به نفس و مسوولیت‌پذیر کردن است که کودک را برای رویارویی با تعدد گزاره‌های دنیای مدرن کارگشته می‌کند و او را قادر می‌سازد تا از بین این همه موقعیتی که در برابرش قرار داده شده، انتخاب مناسبی انجام دهد و اینها ممکن نیست مگر اینکه والدین خود را به فراگیری روش‌های صحیح فرزندپروری موظف کنند.